

แนวความคิดและวิวัฒนาการในการบังคับใช้กฎหมาย เกี่ยวกับการกักกันในประเทศไทย

ตั้งได้ศึกษาแล้วในบทที่ 2 ว่าการลงโทษทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดนั้น แต่เดิมมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อแก้แค้นทดแทนในการกระทำของผู้ที่กระทำผิดเท่านั้น ต่อมาปรากฏว่าการลงโทษทางอาญาแต่เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถป้องกันการก่ออาชญากรรมได้ ทั้งนี้เนื่องจากมีผู้กระทำความผิดบางรายกระทำความผิดและถูกลงโทษหลายครั้ง แต่ยังไม่เลาบจำ กลับมากระทำความผิดขึ้นซ้ำซากซึ่งหากจะลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว ก็ไม่สามารถแก้ไขให้บุคคลจำพวกนี้สามารถกลับตัวเป็นคนดี และไม่ก่ออาชญากรรมขึ้นอีก จึงได้มีการนำแนวความคิดในเรื่องการกักกันมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เข็ดหลาบ หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ "ผู้กระทำความผิดติดนิสัย" ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อป้องกันการกระทำความผิด เพื่ออบรมฟื้นฟูจิตใจและฝึกวิชาชีพให้ผู้ที่ถูกกักกันกลับตัว เป็นพลเมืองที่ดีของสังคมต่อไป วิธีการกักกันนี้ได้มีการนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดติดนิสัยทั้งในประเทศอังกฤษ และฝรั่งเศสต่อมาได้ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นยุโรป

3.1 วิวัฒนาการของการกักกันในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทยนั้น ปรากฏว่าได้มีการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องการกักกันกับผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เข็ดหลาบหรือผู้กระทำความผิดติดนิสัยขึ้น เป็นครั้งแรก โดยการตราพระราชบัญญัติตัดสินคนคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 ซึ่งพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้ดำเนินการส่งตัวผู้ต้องโทษหลายครั้งไม่เข็ดหลาบ หรือที่เรียกกันในสมัยนั้นว่า "ผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย" ไปอยู่ต่างหัวเมืองโดยกำหนดให้อยู่ในความปกครอง ควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้บุคคลเหล่านี้กระทำความผิดขึ้นในสังคมนั้นอีก วิธีการที่ไทยใช้นี้เป็นวิธีการที่ตรงกับวิธีการส่งนักโทษไปอยู่ต่างถิ่นที่ยุโรปนิยมใช้กันมากในระยษะนั้น เช่น ประเทศฝรั่งเศสสมัยก่อนนิยมส่งนักโทษออกจากรรจ์ไปอยู่มาดากัสซาร์และกิเนีย ขณะที่อังกฤษส่งนักโทษการเมืองและผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้ายไปอยู่ดินแดนอาณานิคมของตนอันห่างไกลและแร้นแค้น

ต่อมาปรากฏว่า การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดเหล่านี้ ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวไม่สามารถแก้ไขผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหลาบให้กลับตัวเป็นคนดีได้ตามวัตถุประสงค์ จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย ขึ้นในปี พ.ศ.2479 โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับกับพระราชบัญญัติตัดสินคนคนต้องโทษหลายครั้งไม่เข็ดหลาบ ร.ศ.127 แต่วิธีปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันแตกต่างกัน กล่าวคือ ตามพระราชบัญญัติ

ฉบับใหม่นี้ กำหนดให้ตัวผู้มีส่วนเป็นผู้ร้ายไปไว้ในเขตกำหนด เช่นที่ เกาะตะรุเตาและเกาะต่าง ๆ เป็นต้น โดยกำหนดให้มีการปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกัน หรือผู้มีส่วนเป็นผู้ร้ายตามพระราชบัญญัตินี้ เช่นเดียวกับกับผู้ต้องขัง ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 โดยอนุโลม¹ นอกจากนี้ยังจัดให้มีการฝึกหัดวิชาชีพให้แก่ผู้ถูกกักกันด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ถูกกักกันสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตัวภายหลังจากเลิกการกักกันแล้ว โดยจะไม่กลับไปกระทำความผิดขึ้นอีก แต่อย่างไรก็ตาม ในพระราชบัญญัติดังกล่าวข้างต้นนี้ กลับถือว่าวิธีการกักกันดังกล่าวนี้ เป็นโทษทางอาญา มิใช่วิธีการเพื่อความปลอดภัย ดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน ทั้ง ๆ ที่วัตถุประสงค์ของการกักกันดังกล่าวมิใช่เป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางอาญาแต่อย่างไร ในกรณีดังกล่าวนี้ จึงเป็นปัญหาที่ทฤษฎีการพิจารณากันอย่างกว้างขวางว่า หากถือว่าการกักกัน เป็นโทษทางอาญาแล้ว ก็เท่ากับว่า ผู้กระทำเพียงครั้งเดียวต้องได้รับโทษซ้อนกัน (Dual Sentence) ในความผิดอย่างเดียวกัน ซึ่งอาจจะไม่เป็นธรรมแก่ผู้กระทำผิดนัก

ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 แนวความคิดเกี่ยวกับ วิธีการกักกัน ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่เห็นว่า การกักกัน เป็นการลงโทษทางอาญา มาเป็นแนวคิดใหม่ที่ว่า วิธีการกักกันดังกล่าวนี้ โดยแท้จริงแล้ว เป็นการกระทำเพื่อป้องกันมิให้ผู้ถูกกักกัน กลับไปกระทำความผิดขึ้นอีก มิใช่เป็นลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทนความผิดที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้นแต่อย่างใด ดังนั้น ตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ในมาตรา 39 จึงได้บัญญัติให้วิธีการกักกัน เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยอย่างหนึ่งซึ่งได้นำแนวความคิดดังกล่าวนี้มาจากกฎหมายอังกฤษ ในปี ค.ศ. 1908 (Prevention of Crime Act ค.ศ. 1908)² ซึ่งตามแนวความคิดใหม่นี้ จะเห็นได้ว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องการกักกันนี้ แม้จะมีการตัดเสรีภาพผู้กระทำความผิดไว้ในเขตกำหนด เช่นเดียวกับกับโทษจำคุก แต่วิธีการกักกันมีความมุ่งหมายในการป้องกันสังคม (Preventive Punishment) กล่าวคือ มิได้เพียงแต่จะควบคุมตัวผู้ถูกกักกันไว้ในเขตกำหนด อันเป็นการตัดขาดจากสังคม เท่านั้นแต่ยังมีการกำหนดมาตรการในการตัดนิสัยผู้ถูกกักกันให้กลับตัว เป็นพลเมืองที่ดี

¹ สุวิทย์ นิ่มน้อย และคณะ, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษาจำกัด, 2520), หน้า 114-115.

² รายงานการประชุม อนุกรรมการร่างประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 631/248/2487 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2487

ของสังคมต่อไป โดยการฝึกอบรมทางด้านจิตใจ ชัดเกลานิสัย และฝึกหัดวิชาชีพให้ผู้ถูกกักกันเพื่อให้เมื่อพ้นกำหนดการกักกันแล้วจะได้ออกมาประกอบอาชีพเลี้ยงตัวเองได้ โดยไม่ต้องกลับไปประกอบอาชีพอาชกรรมขึ้น³ ต่างกับการลงโทษจำคุกในทางอาญา (Legal Punishment) ซึ่งมีความมุ่งหมายเน้นไปที่แก้แค้นทดแทน และตอบแทนการกระทำของผู้กระทำผิดเท่านั้น

จากประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการนำวิธีการกักกัน มาบังคับใช้ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี ร.ศ.127 หรือ พ.ศ.2451 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เห็นได้ว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่อง การกักกันนั้น ไม่มีการพัฒนาในด้านวิธีการปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันแต่อย่างใด การนำวิธีการกักกัน มาใช้กับผู้กระทำผิดคดีนั้นๆ นั้น ดูเหมือนไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ จะเห็นได้จาก สถิติผู้ถูกกักกัน ในเดือนตุลาคม 2533 ปรากฏว่า มีจำนวนผู้ถูกกักกันไว้ที่เขตกักกันนครปฐม เพียงแค่ 7 คน เท่านั้น ทำให้ขาดความสนใจในการที่จะออกกระเบียบวิธีปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการที่จะปรับปรุงผู้กระทำผิดคดีนั้นๆ ให้กระทำผิดต่อไป การควบคุมตัวผู้ถูกกักกันไว้ก็เพียงแค่ ควบคุมตัวไว้เพื่อมิให้หลบหนีออกไปกระทำความผิดในสังคมอีกต่อไป เท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากสาเหตุหลาย ประการซึ่งจะได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ต่อไปในบทที่ 4 ในบทนี้จะได้กล่าวถึงรายละเอียดของบทบัญญัติใน พระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการกักกัน แต่ละฉบับ เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ในบทต่อ ๆ ไปดังนี้

3.1.1 พระราชบัญญัติตัดสินคนจนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127

ในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่อง การกักกัน มาบังคับใช้ในประเทศไทยจะมีความเป็นมาอย่างไร ไม่ปรากฏหลักฐานที่กระจ่างชัดนัก ทั้งนี้ เพราะในการบัญญัติกฎหมายก่อนที่จะมีการประกาศใช้ประมวลกฎหมายอาญาไม่ได้แยกลักษณะของวิธีการเพื่อความปลอดภัยไว้โดยเฉพาะ กฎหมายฉบับใดจะเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือไม่ ต้องพิจารณาจากวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ของกฎหมายในแต่ละฉบับ จนกระทั่ง ในปี ร.ศ.127 หรือ พ.ศ.2451 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติตัดสินคนจนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 ขึ้นใช้บังคับ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายฉบับแรกที่ปรากฏหลักฐานที่แจ้งชัดว่าได้บัญญัติถึงเรื่องวิธีการกักกัน โดยปรากฏตาม เนื้อความในคำปรารภในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าวว่า "เวลานี้มีคนบางจำพวกที่ปรากฏว่ามีได้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างใด และไม่มี

³ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 40

หลักแหล่ง เทียวอาศัยนอนตามศาลาข้างคามโรงบ่อนบ้าง โดยมากมักเป็นคนที่ประพฤติการชั่ว ฉกชิงวิ่งราวลักทรัพย์ของสาธารณชนต้องรับพระราชอาญาคนละหลาย ๆ ครั้ง คนจำพวกนี้สมควรที่จะมีการตัดสินदानให้กลับตน เป็นคนประพฤติดี ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพ เป็นประโยชน์แก่ตนต่อไป"

จากเนื้อความในคำปรารภ ในพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ สรุปความได้ว่า เป็นการตรากฎหมายขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อป้องกันและปฏิบัติต่อบุคคล ที่น่าจะมีสภาพเป็นอันตรายต่อสังคม กล่าวคือ เป็นคนไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งไม่ได้ประกอบอาชีพหาเลี้ยงตัวเอง และกระทำความผิดหลายครั้ง เพื่อให้บุคคลเหล่านี้กระทำความผิดขึ้นในสังคมอีก และเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้กลับตัวเป็นคนดีในสังคมต่อไป ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ของการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญาฉบับปัจจุบัน⁴

หลักเกณฑ์ที่ศาลจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องการกักกันตามพระราชบัญญัตินี้ มีดังต่อไปนี้

1. เป็นผู้กระทำความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา มาตรา 30⁵ และความปรากฏต่อศาลว่าเป็นคนจรจัด ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และได้ประกอบการทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการโจก และไม่สามารหาประกันแก่ศาลได้⁶

⁴ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 40

⁵ กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 30 บัญญัติไว้ว่า

"เมื่อผู้ใดแสดงความอามาตมาดร้ายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือ เมื่อศาลพิจารณาเห็นเหตุอันควร เชื่อว่าผู้ใดจะก่อการร้ายให้เกิดภัยอันตรายแก่ผู้อื่นก็ดี หรือ เมื่อปรากฏแก่ศาลว่า เป็นผู้ใด เป็นคนจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและไม่ปรากฏการทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยการโจกก็ดี ศาลมีอำนาจที่จะบังคับ เรียกประกันทานบน หรือ เรียกแต่ทานบนให้ผู้นั้นสัญญาว่าจะประพฤติตนรักษาความเรียบร้อย มิกระทำให้เกิดเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนดให้ไม่เกินสองปี และจำนวนเงินค่าปรับ เมื่อทำผิดทานบนนั้นแล้วแต่ศาลจะกำหนดแต่อย่างไร ให้เกินห้าร้อยบาทขึ้นไป"

⁶ พระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 ข้อ.1.

2) เป็นผู้เคยรับโทษมาครั้งหนึ่ง และได้ความว่าเป็นคนจรจัด ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง และมีได้ประกอบอาชีพทำมาหาเลี้ยงชีพด้วยประการใด ๆ⁷

3) เป็นผู้ที่เคยต้องโทษจำคุก ตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ซึ่งไม่ใช่เป็นความผิดฐานลหุโทษ หรือ ความผิดฐานประมาท⁸

หากเข้าหลักเกณฑ์ ตามข้อ 1-3 แล้ว ศาลอาจสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปอยู่ต่างหัวเมือง โดยให้อยู่ในความปกครองดูแลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ภายในกำหนดเวลา แต่ถ้าผู้นั้นเป็นคนต่างด้าวแล้ว จะเนรเทศผู้นั้นออกนอกประเทศ แทนการส่งออกไปอยู่ต่างหัวเมือง และหากปรากฏว่า ผู้ใดไม่อยู่ในหัวเมืองที่กำหนด หรือคนต่างด้าวที่ถูกเนรเทศยังกลับเข้ามาในประเทศไทย ให้ศาลส่งลงโทษจำคุก 1 ปี หรือ 2 ปี สำหรับกรณีคนต่างด้าว แล้วให้ส่งตัวไปยังต่างหัวเมือง หรือ เนรเทศออกนอกราชอาณาจักร แล้วแต่กรณี

สำหรับหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติต่อ ผู้ถูกกักกัน ตาม พระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127 มิได้บัญญัติไว้แต่อย่างใด เพียงแต่กำหนดให้ส่งตัวไปอยู่ต่างหัวเมืองเท่านั้น โดยให้อยู่ในความปกครองดูแลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองในแต่ละหัวเมืองเท่านั้น มิได้กำหนดมาตรการในการปรับปรุงแก้ไข อบรมฟื้นฟูจิตใจให้บุคคลเหล่านั้นกลับตัวเป็นคนดีในสังคมต่อไป ดังที่ปรากฏในคำปรารภของกฎหมายดังกล่าวไว้ เพียงแต่มีความประสงค์กำจัดให้บุคคลดังกล่าวออกไปจากสังคม เพื่อมิให้ก่ออาชญากรรมขึ้นอีก เท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁷ พระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 ข้อ 2.

⁸ พระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 ข้อ 3.

สำหรับในกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 ก็มีบัญญัติถึงเรื่องวิธีการกักกันไว้แต่อย่างใด การดำเนินการต่อ ผู้กระทำผิดหลายครั้งโดยไม่เจ็ดหลาย เพียงกำหนดให้เพิ่มโทษ ตามมาตรา 72-75 เท่านั้น ส่วนกรณีบุคคลจรจัดไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่มีอาชีพเลี้ยงตัว และมีพฤติกรรมเป็นอันตรายแก่สังคม ก็เพียงแต่ให้เรียกประกันทัณฑ์บนไว้ ตาม มาตรา 30 เท่านั้น

3.1.2 พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479

หลังจากที่ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127 เมื่อปี พ.ศ. 2451 เป็นต้นมา การดำเนินการกับคนจรจัดและผู้ต้องโทษหลายครั้ง ก็คงเพียงแต่ส่งตัวไปไว้ต่างห้วงเมืองเท่านั้น ไม่ปรากฏว่ามีมาตรการใดที่จะแก้ไขหรือตัดสินคนบุคคลเหล่านี้แต่อย่างใด จึงได้มีการปรับปรุงการกักกันบุคคลเหล่านี้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยได้มีการตราพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 ซึ่งยกเลิกพระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127 ซึ่งตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ มีวัตถุประสงค์ ดังที่ปรากฏในคำปรารภในการตราพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย เพื่อปรับปรุงการกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย เพื่อป้องกันการทำผิดและอบรมฝึกฝนให้ เป็นพลเมืองดีมีสัมมาชีพให้เหมาะสมยิ่งขึ้น⁹

ตามพระราชบัญญัตินี้ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า "กักกัน" ในมาตรา 5 ว่า หมายถึง "การเอาตัวไปควบคุมไว้ใน เขตซึ่งรัฐมนตรีกำหนด¹⁰ ตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อป้องกันการ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁹ คำปรารภในการตราพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479

¹⁰ กระทรวงมหาดไทย ได้มีประกาศเมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม 2480 กำหนดให้เกาะตะรุเตา และเกาะอื่น ๆ เป็นเขตกักกัน ตาม พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479

กระทำผิดอื่น เกิดจากลักษณะของผู้มีสินदान เป็นผู้ร้ายโดยการกักกันตัวไว้ทำการอบรมฝึกฝนให้ เป็นพล เมืองดี มีอาชีพ และให้ถือ เป็นโทษอาญาสถานหนึ่ง ซึ่งศาลจะพึงลงโทษตามพระราชบัญญัตินี้แก่ผู้มีสินदान เป็นผู้ร้าย เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งต่างหาก จากโทษอาญากันผู้มีสินदान เป็นผู้ร้ายจะต้องรับสำหรับ เหตุร้ายที่กระทำไป"

จากเนื้อความในบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสินदान เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช พ.ศ. 2479 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่ง เดียวกันกับพระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดและคนต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127 ต่างกันก็ เพียงแต่ เรียกผู้กระทำผิดหลายครั้งซึ่งอยู่ในข่ายถูกกักกัน ว่า "ผู้มีสินदान เป็นผู้ร้าย" และที่สำคัญได้ถือว่า วิธีการกักกัน เป็นโทษอาญาอย่างหนึ่ง ซึ่งศาลจะลงโทษแก่ผู้มีสินदान เป็นผู้ร้าย เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งต่างหากจากโทษอาญา ซึ่งผู้มีสินदान เป็นผู้ร้ายจะต้องรับสำหรับการกระทำผิดของเขา ซึ่ง เมื่อพิจารณาตาม กฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 12 บัญญัติว่า "การสั่งให้อยู่ภายในเขตกำหนด และการเรียกประกันทัณฑ์บน ถือว่า เป็นโทษ"¹¹ ซึ่งหากได้พิจารณาถึง วัตถุประสงค์ของการตรา พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสินदान เป็นผู้ร้าย นี้แล้ว จะเห็นได้ว่า มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ควบคุมผู้มีสินदान เป็นผู้ร้ายไว้ภายในเขตกำหนด เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลจำพวกนี้ก่ออาชญากรรมขึ้นในสังคมอีก นอกจากนี้ ยังได้มีวัตถุประสงค์ปรับปรุงแก้ไขให้บุคคลเหล่านี้กลับตัวเป็นคนดี โดยการฝึกอบรมกลุ่มนิสสัย และฝึกฝนให้บุคคล เหล่านี้สามารถออกไปประกอบอาชีพ เลี้ยงตัวเองได้โดยไม่ต้องกลับไปประกอบ อาชญากรรมขึ้นอีก ซึ่งควรถือว่าเป็นวิธีการ เพื่อความปลอดภัย ไม่ใช้ เป็นโทษอาญา ที่มุ่งจะแก้แค้นทดแทน เท่านั้น

11 พิศนัย จักรางกูร "อำนาจฟ้องขอให้กักกัน" บทบัญญัติ เล่มที่ 28

พ.ศ. 2504 ตอนที่ 4 (พระนคร : โรงพิมพ์ไตรภพสาร, 2504) หน้า 830.

แต่ศาลเคยถือว่าการ เรียกประกันทัณฑ์บน ในมาตรา 30 แห่งกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. 127 มาตรา 30 ไม่ใช่โทษ เพราะ ไม่มีการกระทำความผิดที่กำหนดไว้ในภาคสอง ดู คำพิพากหาฎีกาที่ 99/2477

หลักเกณฑ์ในการที่ศาลจะพิจารณากันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย

การกระทำอย่างไรที่อยู่ภายในข่ายที่จะถือว่า ผู้นั้นมีสันดาน เป็นผู้ร้ายนั้นใน เรื่องนี้ เดิม พระราชบัญญัติ ตัดสันดานคนจรจัดและคนต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127 ไม่ได้กำหนดว่าจะต้องกระทำความผิดฐานใดหรือไม่ เพียงแต่ฟังได้ว่าเคยต้องโทษ หรือมีพฤติการณ์อันเป็นอันตรายแก่สังคม และเป็นผู้ไม่มีอาชีพ และที่อยู่อาศัย เป็นหลักแหล่งแน่นอน เพียงเท่านี้ก็ถือว่าอยู่ในข่ายที่ศาลจะสั่งให้ส่งตัวไปอยู่ในต่างหัวเมืองแล้ว ต่างกับบทบัญญัติในพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 ได้กำหนดไว้ว่า จะต้องมีการกระทำความผิดในฐานต่าง ๆ ตามที่ บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ด้วย จึงถือว่าเป็นเหตุร้าย อันจะอยู่ในหลักเกณฑ์ที่ศาลจะพิจารณาได้ว่าผู้นั้น เป็นผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้ายหรือไม่ สำหรับหลักเกณฑ์ที่ศาลจะพิจารณาว่า ผู้ใด อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะต้องถูกกักกัน มีดังนี้

- 1) เป็นผู้กระทำความผิดอาญาอันถือว่าเป็นเหตุร้าย¹² และได้รับโทษจำคุกสำหรับเหตุร้ายนั้น หากปรากฏว่าเคยถูกส่งตัวไปอยู่ต่างหัวเมือง ตามพระราชบัญญัติคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127 หรือเคยถูกศาลพิพากษาลงโทษกักกันมาแล้ว¹³
- 2) เป็นผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก ในความผิดซึ่งมิใช่ความผิดฐานประมาทหรือลหุโทษ ไม่จำเป็นต้องเป็นฐานความผิดที่ถือว่าเป็นเหตุร้าย ในระหว่างที่ถูกส่งตัวไปอยู่ต่างหัวเมือง ตามพระราชบัญญัติตัดสันดานคนจรจัดและคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127¹⁴
- 3) เป็นผู้ที่เคยได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ซึ่งมิใช่ความผิดฐานประมาทหรือความผิดลหุโทษ และภายหลังต้องคำพิพากษาให้จำคุก เพราะได้กระทำความผิดอาญา

¹² พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 มาตรา 5

¹³ พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 มาตรา 6

¹⁴ พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 มาตรา 7

อันถือว่าเป็นเหตุร้าย¹⁵

กรณีตามข้อ 1 และ ข้อ 2 ำให้ถือว่าผู้นั้น เป็นผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้าย และบทบัญญัติตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ ศาลพิพากษาเพิ่มโทษกักกันแก่ผู้นั้นอีกส่วนหนึ่งนอกจากที่จะต้องรับโทษอาญาสำหรับความผิดที่ได้กระทำลง¹⁶ ส่วนกรณีตามข้อ 3 เปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจว่า การกระทำของผู้นั้นจะถือว่าเป็นผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้ายหรือไม่

สำหรับผู้มีอำนาจฟ้องขอให้กักกัน คือ พนักงานอัยการ¹⁷ เช่นเดียวกับที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาในปัจจุบัน

ส่วนเขตกำหนดกักกันนั้น ตาม มาตรา 11 แห่ง พระราชบัญญัติกักกันผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 บัญญัติให้รัฐมนตรีมหาดไทยเป็นผู้กำหนด โดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เว้นแต่มีเหตุพิเศษ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อาจจะสั่งให้ควบคุมผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้ายไว้ในเรือนจำเป็นการชั่วคราวก็ได้ ซึ่งต่อมากระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศกำหนดให้ เกาะตะรุเตา และ เกาะอื่น ๆ เป็นเขตกักกัน¹⁸

3.1.3 การกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499

วิธีการกักกัน ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ฉบับปัจจุบันอยู่ในหมวดว่าด้วยวิธีการเพื่อความปลอดภัย มาตรา 40-43 ได้เปลี่ยนแนวความคิดจากเดิมที่ถือว่า การกักกัน เป็นโทษ ตามพระราชบัญญัติกักกันผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 มาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย

¹⁵ พระราชบัญญัติกักกันผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 มาตรา 7

¹⁶ พระราชบัญญัติกักกันผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 มาตรา 9

¹⁷ พระราชบัญญัติกักกันผู้มีส่วนคาน เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 มาตรา 10

¹⁸ ประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2480

โดยได้นำแนวความคิดมาจากกฎหมายอังกฤษ ใน Preventive Detention Act ค.ศ. 1908¹⁹ โดยเห็นว่าการนำตัวผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย หรือ ตามประมวลกฎหมายอาญา เรียกว่า ผู้กระทำผิดคดีร้าย มาไว้ในเขตกำหนด อันเป็นการจำกัดเสรีภาพของผู้กระทำผิด นอกจากนั้นยังมีการอบรมขัดเกลานิสัย ผูกมัดวิชาชีพให้แก่ผู้ถูกกักกันด้วยนั้น มิใช่เป็นลงโทษ แต่เป็นการกระทำเพื่อมุ่งประสงค์ที่จะป้องกันไม่ให้บุคคลจำพวกนี้กลับมากระทำความผิดขึ้นอีกโดยการแก้ไขปรับปรุงสภาพจิตใจ ให้กลับตัวเป็นคนดีในสังคมต่อไป ดังนั้นจึงต้องถือว่าการกักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย มิใช่โทษ อีกต่อไป

ความหมายและวัตถุประสงค์ของการกักกัน

วิธีการกักกันในปัจจุบัน²⁰ ถือว่าเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทที่ตัดโอกาสบุคคลมิให้ออกไปกระทำความผิด เนื่องจากเอาตัวมาควบคุมไว้ในเขตที่ศาลกำหนด อยู่ในความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นการป้องกันการกระทำผิดนอกจากนี้การกักกัน ยังเป็นการตัดนิสัยหรือให้กลับตัวเป็นคนดี และยังมีผูกมัดอาชีพให้ผู้กระทำผิดคดีร้ายมีจิตสำนึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่มีคุณค่า เพราะการที่บุคคลไม่มีอาชีพหาเลี้ยงตัวเองได้ย่อมเป็นสาเหตุหนึ่งในการที่เขาจำต้องประกอบอาชญากรรมดังนั้นการกักกัน จึงถือว่า เป็นการขัดเกลাজิตใจของผู้กระทำผิดด้วย²¹

19 อ่างแล้ว เชียงอรรถที่ 2

20 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 39

21 โทเมน ภัทรภิมย์, "คำบรรยายประมวลกฎหมายอาญาลักษณะวิธีการ

เพื่อความปลอดภัย" การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย กองวิธีการเพื่อความ
ปลอดภัย กรมอัยการ. (กรุงเทพมหานคร : บริษัทศรีสมบัติการพิมพ์ จำกัด, 2533),
หน้า 55.

หลักเกณฑ์ที่ศาลจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องกักกัน

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 บัญญัติไว้ว่า

"ผู้ใด เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้ว หรือ เคยถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสองครั้งในความผิด

1. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 209 ถึงมาตรา 216
2. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อประชาชนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 217 ถึงมาตรา 224
3. ความผิดเกี่ยวกับเงินตรา ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึงมาตรา 246
4. ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 276 ถึงมาตรา 286
5. ความผิดต่อชีวิต ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 288 ถึงมาตรา 290 มาตรา 292 ถึงมาตรา 294
6. ความผิดต่อร่างกาย ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 295 ถึงมาตรา 299
7. ความผิดต่อเสรีภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 309 ถึงมาตรา 320
8. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ถึงมาตรา 340 มาตรา 354 และมาตรา 357

และภายในเวลาสิบปีนับแต่วันที่ผู้นั้นได้พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษแล้วแต่กรณี ผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดในบรรดาที่ระบุไว้ข้างต้นอีก จนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกไม่ต่ำกว่าหกเดือน สำหรับการกระทำความผิดนั้น ศาลอาจถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดคดีนิสัย และจะพิพากษาให้กักกันมีกำหนดไม่น้อยกว่าสามปีและไม่เกินสิบปีก็ได้

ความผิดซึ่งผู้กระทำได้กระทำในขณะที่มีอายุยังไม่เกินสิบเจ็ดปีนั้น มิให้ถือเป็นความผิดที่จะนำมาพิจารณาตัดสินตามมาตรานี้"

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น เราอาจสรุปหลักเกณฑ์ที่ศาลจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องกักกัน ดังนี้

1. ต้องเป็นผู้กระทำความผิดคดีนิสัย²² เดิมตามพระราชบัญญัติกักกันผู้มี

²² รายงานการประชุมอนุกรรมการ ร่างประมวลกฎหมายอาญา ครั้งที่ 620/216/2487

สันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 ใช้คำว่า "ผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย" ซึ่งคำดังกล่าวเป็นคำประจานตราหน้า ทำให้ผู้ถูกกักกัน ถูกสังกรรมึง เกียจตลอดเวลา และเป็นการฝืนความรู้สึกว่า เมื่อมีสันดานเป็นผู้ร้ายเสียแล้ว จะตัดสันดานให้ตีได้ยากมาก เพราะสันดานต่างกับนิสัยซึ่งแก้ไขให้ตีได้ ประมวลกฎหมายอาญา จึงได้เรียกเสียใหม่ว่า "ผู้กระทำความผิดคดีนิตย์" ซึ่งหมายถึงความเคยชินในการกระทำความผิด ส่วนกรณีอย่างไรที่จะถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดคดีนิตย์ นั้น มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

ก. เป็นผู้ที่ถูกศาลเคยมีคำพิพากษาให้กักกันมาแล้ว ต่อมาได้กระทำความผิดขึ้นอีกไม่ว่าจะถูกกักกันตามพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 หรือตามประมวลกฎหมายอาญาก็ได้

ข. เป็นผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหลายครั้ง กล่าวคือ ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกผู้นั้นไม่ต่ำกว่าหกเดือนมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง และเป็นความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 41 อนุ (1) ถึง (8) และความผิดนั้นได้กระทำในขณะที่มีอายุเกิน 17 ปีแล้ว

อนึ่ง ผู้กระทำความผิดตามที่ระบุไว้ ตาม มาตรา 41 (1) ถึง (8) นั้นไม่จำเป็นต้องได้กระทำความผิดในข้อเดียวกันหรือในประเภทเดียวกันจะกระทำความผิดตามบทบัญญัติในมาตราหนึ่งก็ได้มาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง ซึ่งต่างกับการเพิ่มโทษผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เบ็ดหลาบ ตาม มาตรา 93 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ความผิดทั้งสองครั้งจะต้องเป็นความผิดในอนุมาตราเดียวกัน นอกจากนี้ ถ้าศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกผู้นั้นไม่ต่ำกว่า 6 เดือนเพียงครั้งเดียวจะกักกันไม่ได้²³ ประมวลกฎหมายอาญาถือเอาจำนวนโทษจำคุก 6 เดือนทั้งสองครั้งเป็นสาระสำคัญ ซึ่งต่างกับพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 ที่ไม่ได้บัญญัติจำนวนโทษไว้เลยและโทษจำคุก 2 ครั้งก่อนก็ต้องถือตามคำพิพากษาซึ่งไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ฉะนั้นแม้จำเลยจะได้รับพระราชทานอภัยโทษและลดโทษจนได้รับการปล่อยตัวไปแล้วก็ตาม ก็ไม่ลบล้างกำหนดโทษตามคำพิพากษาในการพิจารณากักกัน²⁴

อนึ่ง การกระทำความผิดที่ศาลจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่องการกักกันนั้น จะ เป็นความผิดสำเร็จ หรือพยายามก็ถือได้ว่าเป็นการกระทำความผิดที่ศาลจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยใน

23. คำพิพากษาฎีกาที่ 827/2500

24. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1083/2507

เรื่องการกักกันได้²⁵ แต่ถ้าศาลพิพากษาว่าจำเลยกระทำความผิดฐานบุกรุกและพยายามลักทรัพย์ แต่ลงโทษฐานบุกรุก ซึ่งเป็นบทหนัก ดังนี้ ไม่ถือว่าเป็นการลงโทษฐานลักทรัพย์ ซึ่งไม่เข้าหลักเกณฑ์ ตาม มาตรา 41 ที่จะกักกันได้²⁶

2. ต้องมีการกระทำความผิดอีกภายในเวลา 10 ปี นับแต่วันพ้นจากการกักกัน หรือพ้นโทษแล้วมากระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่ ระบุไว้ใน มาตรา 41 อนุ (1) ถึง (8) ซึ่งศาลในคดีหลัง พิพากษาลงโทษ จำคุกไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ศาลอาจถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดคดีอื่นแล้ว พิพากษาให้กักกันไว้มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี แต่ไม่เกิน 10 ปีได้

อนึ่ง การกระทำความผิดในครั้งหลังนี้ ไม่จำเป็นต้องเป็นความผิดในอนุมาตราเดียวกันกับความผิดในสองครั้งแรก อย่างไรก็ตาม คำว่า "ภายใน 10 ปี นับแต่วันที่ผู้นั้นพ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษ และมากระทำความผิดอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่ระบุไว้ใหม่อีก" นั้น จะต้องเป็นการที่ผู้นั้นพ้นโทษ หรือพ้นจากการกักกันมาแล้วและอยู่ในระยะเวลา 10 ปี นับแต่พ้นจากการกักกันหรือพ้นโทษ หากมากระทำความผิดในขณะที่ยังรับโทษหรือยังถูกกักกันอยู่ ไม่ถือว่าเป็นการที่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะกักกันได้

อนึ่ง ระยะเวลา 10 ปีดังกล่าวข้างต้นนี้ เป็นหลักการใหม่ เพราะตามพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 ไม่มีระยะเวลาพ้นจากโทษกักกันหรือ โทษจำคุกครั้งก่อน ๆ ซึ่งแม้ว่าจะตรงกับหลักการในทางอาชญาวิทยาตามที่กล่าวแล้วในบทที่ 2 แต่ผู้ร่างกฎหมายไทยก็ต้องการให้มีกำหนดระยะเวลาเอาไว้ เพราะหากไม่มีการกำหนดระยะเวลาเอาไว้แล้ว แม้ว่าผู้นั้นจะพ้นโทษในความผิดครั้งก่อน ๆ ไปนานเท่าใด ก็ยังถูกบังคับให้ลงโทษกักกัน หรืออาจถูกกักกันได้ ซึ่งในระยะเวลาเช่นนั้น ผู้อาจกลับตัวเป็นคนดีได้แล้ว แต่ที่ต้องกลับมากระทำความผิดขึ้นอีก อาจเนื่องมาจากสาเหตุอื่นอันมิใช่ เพราะ เขาเป็นผู้กระทำความผิดคดีอื่นก็เป็นได้ ฉะนั้นในประมวลกฎหมายจึงกำหนดเวลาพ้นจากการกักกันหรือพ้นจากโทษจำคุกครั้งก่อนไว้ว่า ถ้ายังไม่เกิน 10 ปี มากระทำความผิดอีก จึงจะเข้าข่ายที่จะพิจารณาใช้

25. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1475/2508 วินิจฉัยว่า "การพยายามกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ก็ถือว่าเป็นการกระทำความผิดแล้ว อยู่ในเกณฑ์ที่จะกักกันได้"

26. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 646/2506

วิธีการกักกันได้ ถ้าเกิน 10 ปีแล้ว ไม่ควรถือว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำผิดคดีนี้เสียต่อไป²⁷ หลักการนี้ แม้ในกฎหมายต่างประเทศ เช่น กฎหมายของฝรั่งเศสและอิตาลี ก็ถือเกณฑ์ระยะเวลา 10 ปี เช่นเดียวกับกฎหมายไทย

เป็นที่น่าสังเกตว่า การกักกันตามประมวลกฎหมายอาญานี้ไม่ใช้กับเด็กที่มีอายุไม่เกิน 17 ปี ซึ่งแตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ในพระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 และ พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 ที่ไม่ได้กำหนดอายุของผู้ที่ถูกกักกันเอาไว้ ทั้งนี้เพราะในกรณีของเด็กที่อายุไม่เกิน 17 ปี กระทำความผิด ตามประมวลกฎหมาย มาตรา 74, 75 ได้บัญญัติถึงวิธีดำเนินการกับเด็กอายุไม่เกิน 17 ปี ดังกล่าวไว้แล้ว เป็นพิเศษ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติจัดการฝึกและอบรมเด็กบางจำพวก พ.ศ. 2479 ไว้ดำเนินการกับเด็กเหล่านี้แล้ว ประกอบกับการเอาเด็กอายุขนาดนี้ไปกักกันร่วมกับผู้ใหญ่ที่กระทำผิดคดีนี้มาไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง เป็นการไม่ควรอย่างยิ่ง²⁸

อนึ่ง ในกรณีที่ผู้ที่เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกัน ตามกฎหมายเก่าก่อนใช้ประมวลกฎหมายอาญานั้น หากผู้นั้นพ้นโทษกักกันไปแล้วตั้งแต่ก่อนใช้หรือในวันใช้บังคับ พระราชบัญญัติล้างมลทินในโอกาสครบ 25 พุทธศตวรรษ พ.ศ. 2499 ซึ่งเป็นการล้างมลทินแก่บรรดาผู้ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษในคดีต่าง ๆ โดยถือว่าผู้นั้นกลับมากกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 อีก จะกักกันผู้นั้นโดยอาศัยเหตุที่เคยถูกศาลพิพากษาให้กักกันมาแล้วไม่ได้ เพราะโทษกักกันได้ถูกลบล้างไปแล้วตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษกักกันมาก่อน แม้ว่าตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 15 ได้เปลี่ยนโทษกักกันมาเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยแล้วก็ตาม ก็ไม่มีผลย้อนหลังไป

27. รายงานการประชุม กรรมการวิสามัญ ครั้งที่ 26/2496 วันที่ 6 กรกฎาคม 2496 ในคฤหาสน์ เล่ม 3 ปีที่ 9 (มีนาคม, 2505), หน้า 407-408.

28. การบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย, กองวิธีการเพื่อความปลอดภัย, อ่างแล้ว, หน้า 172.

บังคับถึงโทษกักกันที่ผู้นั้นได้รับจนเสร็จสิ้นพ้นโทษไปแล้ว²⁹ ได้ แต่ถ้าผู้นั้นยังอยู่ในระหว่างการกักกัน จะร้องขอรับผลตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ๗ พ.ศ. 2499 โดยขอให้ระงับการกักกันและปล่อยตัวไปไม่ได้ เพราะแม้ความผิดในครั้งก่อน ๗ ของผู้นั้นได้ถูกลบล้างไปหมดแล้วตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน ๗ ก็ตาม แต่ผู้นั้นยังต้องถูกกักกันอยู่โดยผลของคำพิพากษาของศาล ยังเรียกไม่ได้ว่าผู้นั้นได้พ้นโทษกักกันไป แล้วจึงหาได้ถูกลบล้างไปโดยผลแห่งพระราชบัญญัติล้างมลทิน ๗ ดังกล่าวไม่ ผู้นั้นจึงต้องถูกกักกันต่อไป³⁰

ในกรณีเดียวกันสำหรับโทษจำคุกในความผิดครั้งก่อน ๗ หากผู้นั้นพ้นโทษจำคุกไปแล้วก่อนวันใช้หรือในวันใช้บังคับ พระราชบัญญัติล้างมลทิน ๗ ย่อมได้รับผลตามพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยถือว่าผู้นั้นไม่เคยต้องคำพิพากษาว่าได้เคยกระทำความผิดนั้นมาแล้ว จะฟ้องขอให้กักกันโดยอาศัย เหตุที่ผู้นั้นเคยถูกศาลพิพากษาลงโทษจำคุกมาแล้วไม่ได้³¹

การฟ้องคดีกักกัน

การกักกัน เป็นมาตรการของรัฐ ในการป้องกันการกระทำผิด ตัดนิสัย และ เพื่อฝึกหัดอาชีพ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 40 ประมวลกฎหมายอาญา จึงเป็นอำนาจหน้าที่ของรัฐโดยเฉพาะในการดำเนินการให้ได้ผลตามนโยบายปราบปรามและป้องกันอาชญากรรมประมวลกฎหมายอาญาจึงกำหนดหน้าที่ พนักงานอัยการ เท่านั้น เป็นผู้มื่ออำนาจฟ้องของให้กักกัน³² แม้แต่ผู้เสียหายในคดีอาญา เองก็ไม่มีอำนาจฟ้องคดีกักกันแต่อย่างใด ซึ่ง เมื่อเทียบกับกฎหมายกักกันของบางประเทศแล้วก็มีหลักการตรงกับของไทย เช่น กฎหมายอังกฤษ เดิมสมัยที่ยังมิได้ยกเลิกการกักกัน กฎหมายแคนาดา และกฎหมายของนอร์เวย์ และในการฟ้องคดีกักกันโดยพนักงานอัยการตามกฎหมายไทยนั้นกระทำได้ 2 วิธีคือ

1. ฟ้องขอให้กักกันไปในฟ้องคดีอื่น เป็นมูล เหตุให้ เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน
2. ฟ้อง เป็นคดีขอให้กักกัน เป็นอีกคดีหนึ่งต่างหาก โดยจะต้องทำ เป็นคำฟ้องและมีคำขอท้ายฟ้องด้วย ซึ่งเป็นกรณีที่พนักงานอัยการไม่ยื่นคำร้องขอให้กักกันในคดีที่เป็นมูล เหตุให้ เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกันไว้ ทั้งนี้อาจ เนื่องจากพนักงานอัยการ เพิ่มทราบหลักฐานที่จะขอให้กักกันในภายหลัง โดยจะต้องยื่นฟ้องภายในเวลา 6 เดือนนับแต่ได้ยื่นฟ้องในคดีอื่น เป็นมูล เหตุให้ เกิดอำนาจฟ้องขอให้กักกัน มิฉะนั้นอาจขาดอายุความ³³

29. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 422/2507

30. คำพิพากษาศาลฎีกาประชุมใหญ่ที่ 433/2502

31. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 30/2511

32. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 43

33. ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 97

สำหรับ เรื่องอายุความฟ้องคดีกักกันนั้น เดิมตามพระราชบัญญัติตัดสินคนคนจรจัดและคนต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 และพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 ไม่ได้กำหนดเรื่องอายุความไว้โดยเฉพาะ ตามแนวคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยให้ใช้อายุความ 1 ปี ตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 มาตรา 78 ข้อ 4³⁴

อย่างไรก็ตามในกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาให้กักกันผู้ใดแล้ว หากไม่มีการกักกันผู้นั้น หรือผู้ถูกกักกันหลบหนีไปภายในเวลา 3 ปี ให้ถือว่าเป็นการล่วงเลยการกักกันซึ่งจะกักกันผู้นั้นอีกไม่ได้³⁵

ข้อสังเกต ในกรณีที่ศาลจะพิพากษาให้กักกันผู้นั้น ตามมาตรา 40 แห่งประมวลกฎหมายอาญา ใช้ถ้อยคำว่า ศาลอาจถือว่า ผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้เสียและจะพิพากษาให้กักกัน....." จากถ้อยคำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าในการที่ศาลจะสั่งให้ใช้วิธีการกักกันกับผู้ใดนั้น เป็นดุลยพินิจของศาลว่าจะวินิจฉัยผู้ใด เป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้เสียหรือไม่³⁶

ในเรื่องนี้ เดิมพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พุทธศักราช 2479 มาตรา 6 บัญญัติว่า ผู้กระทำความผิดอาญาอันเป็นเหตุร้าย หากจะต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาให้จำคุกสำหรับเหตุร้าย ถ้าปรากฏว่าผู้นั้น เคยถูกส่งตัวไปอยู่ต่างหัว เมืองตามพระราชบัญญัติตัดสินคนคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 หรือ เคยถูกศาลพิพากษาลงโทษกักกันมาแล้ว ให้ถือว่าผู้นั้น เป็นผู้สันดาน เป็นผู้ร้าย

³⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 491/2479 และที่ 617/2485

³⁵ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 100

³⁶ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการยุติธรรมในทางอาญา ค.ศ.1948 (Criminal Justice Act 1948) มาตรา 21 ของอังกฤษ, ประมวลกฎหมายเยอรมัน (The German Penal Code) มาตรา 20 ประมวลกฎหมายอาชญาออร์เวย์ (The Norwegian Penal Code) มาตรา 39 ต่างบัญญัติให้เป็นดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณาว่าผู้นั้น เป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้เสีย (ผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย) หรือไม่ เช่นเดียวกัน

และมาตรา 7 บัญญัติว่าผู้ใดต้องคำพิพากษาให้จำคุกในความผิดนอกจากความผิดฐาน ประมาทหรือลหุโทษ ไม่ว่าจะความผิดนั้นจะเป็นเหตุร้ายตามพระราชบัญญัตินี้หรือไม่ ในระหว่างที่ถูกส่งไปอยู่ ต่างหัว เมืองตามพระราชบัญญัติติดสันดานคนจรจัด และคนที่เคยต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ.127 ให้ถือว่าผู้นั้น เป็นผู้มิสันดาน เป็นผู้ร้าย

ดังนั้น หากมีพฤติการณ์เข้าองค์ประกอบ ตามมาตรา 6 หรือ 7 นี้ ต้องถือว่าผู้นั้นเป็นผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย ศาลต้องลงโทษกักกัน ศาลไม่มีอำนาจใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษกักกัน ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 383/2496 วินิจฉัยว่า ผู้นั้นกระทำความผิดอาชญาอันเป็นเหตุร้ายขึ้นในระหว่างที่หลบหนีโทษกักกันที่กำลังรับอยู่ตามคำพิพากษา ต้องถือว่าเป็นผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย ศาลต้องพิพากษาลงโทษกักกันอีก และไม่มีอำนาจจะใช้ดุลพินิจไม่ลงโทษกักกัน

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติดังกล่าวข้างต้นนี้ได้ถูกยกเลิกแล้วโดยประมวลกฎหมายอาญา ฉะนั้นในปัจจุบันการที่ศาลจะใช้วิธีการกักกันกับผู้ใดจึงเป็นดุลพินิจของศาลที่จะให้ใช้วิธีการกักกันหรือไม่ก็ได้

การนำสืบว่าจำเลย เป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้เสียและการนำสืบหักล้าง

ในคดีอาชญาที่มีหลักทั่วไปว่า โจทก์จะนำสืบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับนิสัยและความประพฤติชั่วของจำเลยในคดีก่อน ๆ หรือตามประวัติที่ผ่านมาย่อไม่ได้ เพราะเป็นข้อเท็จจริงนอกฟ้องนอกประเด็น ศาลไม่รับฟัง ทั้งนี้ เนื่องจากความประพฤติและนิสัยของจำเลยในอดีตไม่ใช่ข้อเท็จจริงที่พิสูจน์ได้ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดในคดีหลัง³⁷ เว้นแต่จำเลยจะอ้างความประพฤติของตนมาเป็นข้อต่อสู้ หรือข้ออ้างว่าจำเลยมิได้กระทำความผิดขึ้นก่อน โจทก์ย่อมนำสืบแสดงให้เห็นนิสัยหรือความประพฤติที่ไม่ดีของจำเลยในอดีตขึ้นหักล้างได้

แต่สำหรับปัญหาเรื่องการกักกัน ความประพฤติของจำเลยย่อมเป็นประเด็นสำคัญและเป็นประเด็นโดยตรงในคดีว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดคดีนี้หรือไม่ โจทก์ต้องบรรยายฟ้องและนำสืบพฤติการณ์ของจำเลยให้เข้าหลักเกณฑ์ เพื่อเป็นข้อเท็จจริงประกอบให้ศาลพิจารณาใช้ดุลพินิจในอันที่จะกักกันจำเลยหรือไม่ ดังนั้นในการสืบพฤติการณ์ครั้งก่อน ๆ ของจำเลยในคดีฟ้องขอให้กักกันจึงเป็นข้อยกเว้นหลักการนำสืบทั่วไปในคดีอาญา เพราะการฟ้องขอให้กักกันเป็นการฟ้องขอให้ศาลใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมิใช่ฟ้องเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลย เพื่อให้ศาลลงโทษตามความผิดแต่อย่างใด

ในต่างประเทศ เช่น ประเทศแคนาดาและอังกฤษสมัยที่ยังมีกฎหมายใช้การกักกันแก่ผู้กระทำความผิดคดีนั้นอยู่นั้น ศาลในประเทศเหล่านี้ถือหลักว่าโจทก์คือพนักงานอัยการต้องนำสืบพิสูจน์จนสิ้นข้อ

³⁷ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 700/2476

สงสัย (beyond reasonable doubt) ว่า จำเลยเป็นผู้กระทำผิดคดีนี้ (ดูข้อ 2.3.3 บทที่ 2) การนำสืบพิสูจน์จนสิ้นข้อสงสัย คือ การพิสูจน์ให้ศาลหรือลูกขุนเห็นด้วยพยานหลักฐานถึงการมีอยู่ของ ข้อเท็จจริงโดยปราศจากข้อสงสัยซึ่งตรงกันข้ามกับการพิสูจน์ว่ามีมูล คือ การพิสูจน์ว่าคดีมีมูล เป็นเพียง แค่แสดงให้เห็นว่ามีแนวโน้มจะเป็นไปได้ก็เพียงพอแล้ว³⁸ แต่สำหรับกฎหมายไทยนั้น การพิสูจน์ ว่าผู้ใด เป็นผู้กระทำผิดคดีนี้ คงจำกัดเฉพาะการพิสูจน์ให้เข้าตามเกณฑ์ที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 บัญญัติไว้ก็เพียงพอให้สันนิษฐานได้ในชั้นต้นว่าบุคคลนั้น เป็นผู้กระทำผิดคดีนี้แล้ว

เนื่องจากตามกฎหมายไทย ศาลเป็นองค์กรเดียวในการใช้ดุลยพินิจที่จะสั่งกักกันหรือไม่ กักกันจำเลยก็ได้ ถึงแม้ว่าจะเข้าเกณฑ์ที่มาตรา 41 ของประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดไว้ก็ตาม หาก โจทก์ประสงค์จะให้มีการกักกันจำเลยจริง ๆ ก็อาจนำสืบข้อเท็จจริงอื่น ๆ ประกอบให้ศาลเชื่อว่าควร กักกันจำเลยได้ ในขณะที่เดียวกัน แม้กรณีจะเข้าเกณฑ์ตามมาตรา 41 แล้ว³⁹ จำเลยก็อาจนำสืบ ความประพฤติก่อนคดีของจำเลย เพื่อมิให้ศาลใช้ดุลยพินิจกักกันจำเลยได้เช่นกัน

ตัวอย่างการพิสูจน์ความประพฤติก่อนคดีและข้อเท็จจริงของโจทก์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิด คดีนี้ เช่น จำเลยเคยทำความผิดเกี่ยวกับเพศมาแล้ว 3 ครั้งในต่างประเทศ มากกระทำผิดฐาน อนาคตในไทยจนศาลพิพากษาลงโทษจำคุกครั้งละ 6 เดือน อีก 2 ครั้ง จำเลยไปต่างประเทศอีก ก็ทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราหญิงต่างชาติ จนพ้นโทษกลับมาประเทศไทยก็ก่อคดีทางเพศอีก อาจพอเพียงที่จะถือว่าจำเลยเป็นผู้กระทำผิดคดีนี้ (ดูเพียงคดี R.V. Heard (1911) 7 Cr.App. Rep.80 ของอังกฤษ) หรือจำเลยทำร้ายร่างกายผู้อื่นถึงบาดเจ็บมาหลายครั้ง ศาลพิพากษาลงโทษ จำคุกจำเลย 2 ครั้งแล้วมาทำความผิดทำร้ายร่างกายมารดาจนแขนหักอีกและศาลพิพากษาให้จำคุก จำเลยในคดีหลัง 1 ปี โจทก์อาจนำสืบว่า ก่อนจะทำคดีทำร้ายร่างกายครั้งสุดท้าย จำเลยเคยมีเรื่อง ชกต่อยทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ้านอีกหลายครั้ง แต่ไม่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกับจำเลย เพื่อให้ศาลเห็นว่า จำเลยมีความก้าวร้าวอย่างรุนแรงในบุคลิกภาพและให้ศาลใช้ดุลยพินิจกักกันจำเลยได้ แต่การนำสืบ ความประพฤติก่อนคดีของจำเลย โจทก์ต้องนำสืบในทางให้ศาลเห็นว่าจำเลย เป็นผู้กระทำผิดคดีนี้และไม่ควร นำสืบโดยใช้การคาดคะเนหรือความเห็นของตน (ดูคดี R.v. Van Pelz (1943) K.B.157; 1 All E.R.36 ของอังกฤษเปรียบเทียบ)

³⁸ คณิต ฒ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์, พ.ศ. 2528), หน้า 48.

³⁹ กรมอัยการ, คู่มือการดำเนินคดีบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยสำหรับ พนักงานอัยการ (เอกสารอัดโรเนียว, พ.ศ. 2533), หน้า 38.

ตัวอย่างที่จำเลยอาจพิสูจน์ความประพฤติของตนและข้อเท็จจริงอื่นว่าจำเลยมิใช่ผู้กระทำผิด คดีนี้สืบ กล่าวคือ อาจพิสูจน์มูลเหตุจูงใจที่จำเลยกระทำความผิด เช่น ในเรื่องเดิมจำเลยอาจนำสืบ หักล้างว่า ตนเคยมีนิสัยเกเรจริง แต่เลิกไปแล้วที่มาทำร้ายมารดา ก็เพราะบันดาลโทสะที่มารดาว่าตน ทุกวันและโมโห เมื่อจำเลยขอร้องให้มารดาเลิกเที่ยวเตร่ยามวิกาลและเลิกเล่นไพ่กลับถูกตำว่าอย่างรุนแรง กลับมา ส่วนการทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ้านนั้น จำเลยกระทำจริง แต่เป็นการกระทำเพื่อป้องกันเกียรติยศ ของวงศ์ตระกูลตนเนื่องจากถูกตำถึงวงศ์ตระกูลเป็นต้น หรือในคดีลักทรัพย์ เมื่อโจทก์พิสูจน์จนเข้าเกณฑ์ ตามมาตรา 41 แล้ว จำเลยอาจพิสูจน์หักล้างว่า ตนเป็นคนถือศีลห้าอย่างเคร่งครัด เคยบวชเรียนถึง 10 พรรษา แม้จะเคยลักทรัพย์มาก่อนก็จริง แต่ในคดีหลังตนไม่ได้กระทำความผิดแต่จำนนด้วยหลักฐานในศาล เท่านั้นและนำสืบว่าจำเลยเคยพกเงินและกระเป๋าเงินของบุคคลอื่นแต่ก็ติดตามเอาคืนเจ้าของทั้งหมด เพื่อให้ศาลใช้ดุลยพินิจไม่กักกันจำเลยได้ แต่ทั้งนี้ต้องระลึกว่า เมื่อจำเลยกล่าวอ้างความประพฤติของตน โจทก์ก็อาจนำสืบหักล้างได้เช่นกัน เช่นตัวอย่างในเรื่องจำเลยพบกระเป๋าเงินและคืนแก่เจ้าของ โจทก์ก็ อาจนำสืบหักล้างว่าจำเลยทำไปเพราะหวังรางวัลหรือหลักฐานมัดตัวว่าจำเลยเก็บกระเป๋าเงินได้ไม่มีทาง เอาไป เป็นของตัวได้จึงต้องคืนแก่เจ้าของเหล่านี้ เป็นต้น

3.1.4 วิธปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันตามแนวทางของพระราชบัญญัติวิธปฏิบัติ

เกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510

สำหรับวิธปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกัน เดิม เมื่อครั้งใช้พระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดแลคนที่ เคย ต้องโทษหลายครั้ง ร.ศ. 127 ข้อ 5 ของพระราชบัญญัติตัดสินคนจรจัดครได้กำหนดว่า "ถ้าศาลมีคำสั่ง ให้ผู้ถูกกักกันไปหิว เมืองใดแล้วให้ข้าหลวงเทศาภิบาลในมณฑลนั้นจัดหาที่ทักกินให้แก่ผู้นั้นตามแต่จะ เห็นสมควร และให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอเจ้าของท้องที่ที่จะต้องคอยระวังรักษาความประพฤติของคนชนิดนี้ใน ตำบลซึ่งข้าหลวงเทศาภิบาลได้กำหนดให้อยู่ด้วย ให้ข้าหลวงเทศาภิบาล ผู้ว่าราชการเมือง และนาย อำเภอในท้องที่ เป็นผู้ปกครองตรวจตราและมีอำนาจบังคับปกครองสั่งสอนคนชนิดนี้ได้ เช่นอย่างมีอำนาจ บิดามิ เหนือบุตร"

ต่อมา เมื่อใช้พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 ซึ่งได้กำหนดให้การ กักกัน เป็นโทษอาญาอย่างหนึ่ง โดยกำหนดโทษตามมาตรา 6 ถึง 18 มาตรา 21 ถึง 22, 24 ถึง 46

และ 49 ถึง 55 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2479 มาบังคับใช้กับผู้ถูกกักกันด้วยโดยอนุโลม⁴⁰ หลังจากนั้น เมื่อมีการประกาศใช้ ประมวลกฎหมายอาญา ได้กำหนดให้วิธีการกักกัน เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย และได้มีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 จึงทำให้เกิดปัญหาว่า ประมวลกฎหมายอาญา ประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ.2500 แต่เพิ่งจะมีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันในปี พ.ศ.2510 ดังนั้นในระหว่างปี พ.ศ.2500 ถึง 2510 การปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันใช้กฎหมายฉบับใด ในกรณีดังกล่าวมีความเห็นแยกออกเป็นสองฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าประมวลกฎหมายอาญา เพียงแต่ถือว่าการกักกันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยเท่านั้น ไม่ได้ยกเลิก พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 ทั้งฉบับ กรณีใดที่พระราชบัญญัติดังกล่าวอ้างถึงกฎหมายลักษณะอาญา ให้หมายถึงประมวลกฎหมายอาญา ดังนั้น ก่อนที่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 ใช้บังคับการปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันจึงต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479

อีกฝ่ายหนึ่ง เห็นว่าวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 ไม่อาจนำมาใช้กับผู้ถูกกักกันตามประมวลกฎหมายอาญาได้ ซึ่งผลก็จะ เป็นว่าผู้ที่ถูกศาลพิพากษาให้กักกันตามประมวลกฎหมายอาญา ย่อมได้รับการปฏิบัติโดยไม่มีกฎหมายบัญญัติถึงวิธีปฏิบัติ เลย⁴¹

⁴⁰ พระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479 และคู่มือประกอบ, "คำอธิบายพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดาน เป็นผู้ร้าย พ.ศ.2479", บทบัญญัติ เล่ม 10 ตอนที่ 7, มีนาคม 2480 (พระนคร : โรงพิมพ์พานิชกุลผล, 2480), หน้า 1392-1395

⁴¹ ประมวล ชันชื่อ "วิจารณ์กฎหมาย พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510" ตุลพาท นิตยสารกระทรวงยุติธรรม เล่ม 2 ปีที่ 15 (พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2511), หน้า 87-88

สำหรับ เขตกักกันตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 นั้น ได้มีคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 154/2511 เรื่องเขตกักกันนครปฐม ลงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2511⁴² ให้กำหนดเขตกักกันนครปฐมขึ้นที่ตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ 3 ไร่ 48 วา และคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 643/2512 เรื่องกำหนดเขตกักกันลาดบัวขาว ขึ้นที่ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา มีเนื้อที่ประมาณ 22 ไร่ 3 วา⁴³ เพื่อดำเนินการควบคุม ดัดนิสัย ศึกษอบรม และฝึกหัดอาชีพผู้ถูกกักกัน

การพักการกักกัน

ในกรณีที่ผู้ถูกกักกันผู้ใดได้รับการกักกันมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสองในสามของกำหนดการกักกันตามหมายศาล ถ้าแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอดสาหะ มีความก้าวหน้าในการศึกษา และทำการทำงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ ผู้ถูกกักกันผู้นั้นอาจได้รับการพักการกักกันตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง⁴⁴ ต่อมา มีกฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ.2514) ออกตามความในพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน 2514⁴⁵ กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการพักการกักกันไว้ในข้อ 1236 มีความว่า

⁴² ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 85 ตอนที่ 6 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2511, หน้า 842.

⁴³ ราชกิจจานุเบกษา (แผนกราชกิจจาฯ) เล่ม 87 ตอนที่ 6 ลงวันที่ 27 มกราคม 2513, หน้า 218.

⁴⁴ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติ เกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ.2510 มาตรา 12

⁴⁵ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 88 ตอนที่ 139 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2514, หน้า 811

"เงื่อนไขสำหรับผู้ได้รับการพักการกักกันมีดังนี้

1. ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เขตกักกัน พนักงานคุมประพฤติของกรมราชทัณฑ์ หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจแห่งท้องที่ที่ได้รับการกักกัน เข้าไปอยู่ตามที่ระบุไว้ในหนังสือสำคัญตามข้อ 4 และตามระยะเวลาที่กำหนด

2. ผู้ได้รับการกักกันจะต้องไม่กระทำความผิดอาญาขึ้นอีก

3. ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่เข้าไปใน เขตท้องที่ที่กำหนดไว้ เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานตาม (1) เป็นครั้งคราวในกรณีที่เป็น

4. ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องไม่ประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย

5. ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องประกอบอาชีพที่มีอยู่แล้ว หรือที่ผู้อื่นจัดหาให้ ทั้งนี้โดยความเห็นชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จัดหาให้

6. ผู้ได้รับการพักการกักกันจะต้องปฏิบัติตามกิจทางศาสนาที่ตนนับถือตามสมควร

ข้อ 2. มีความว่า "เงื่อนไขตามข้อ 1 อธิบดีจะมีกำหนดให้ผู้ได้รับการพักการกักกันแต่ละคนปฏิบัติเพียงข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมตามลักษณะของบุคคลและพฤติกรรม และจะแก้ไขเพิ่มเติม หรือเพิกถอนเงื่อนไขที่กำหนดนั้นข้อใดข้อหนึ่งเสียก็ได้"

ข้อ 3. บัญญัติถึงการพิจารณาอนุมัติว่า "ให้มีคณะกรรมการพิจารณาการพักการกักกัน ประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอื่นซึ่งอธิบดีแต่งตั้งจากราชการ มีจำนวนรวมกันอีกไม่น้อยกว่า 3 คน

ผู้ถูกกักกันจะได้รับการพักการกักกัน เมื่อคณะกรรมการตามวรรค 1 เห็นชอบและอธิบดีอนุมัติ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง การให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก "

ข้อ 6. มีความว่า "ผู้ได้รับการพักการกักกันต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้โดยเคร่งครัด หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข อธิบดีอาจสั่งระงับการกักกันและแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจจับส่งเข้าเขตกักกันได้"

3.2 วิธีปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันในประเทศไทยในปัจจุบัน

ผู้ถูกกักกันยอมมีสิทธิทั้งก่อนที่จะต้องคำพิพากษาให้กักกันและภายหลัง เมื่อศาลมีคำพิพากษาให้กักกันผู้นั้นแล้ว ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันก่อนและภายหลังการกักกันจึงต้องไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิที่ผู้ถูกกักกันมีอยู่ตามกฎหมายทั้งก่อนและภายหลัง การกักกันในนี้จะขอแยกพิจารณาสิทธิของผู้ถูกกักกัน เป็น 2 กรณีคือ

1. สิทธิในระหว่างการดำเนินคดี

ถ้าอยู่ในระหว่างการดำเนินการของพนักงานสอบสวน ผู้ที่ถูกดำเนินคดีในชั้นนี้ตกเป็นผู้ต้องหา ผู้ต้องหาย่อมมีสิทธิในฐานะผู้ต้องหาและอยู่ในฐานะเป็น "ประธานในคดีอาญา" กล่าวคือ มีสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ ในคดีทั้งการกระทำและการอยู่เฉย สิทธิในทางการกระทำ คือ มีสิทธิให้การต่อสู้คดี (มาตรา 134 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) และสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ (มาตรา 7 ทวิ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ส่วนสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาในทางอยู่เฉย คือ มีสิทธิที่จะไม่ให้การเลยก็ได้ (มาตรา 134) และการใช้วิธีการที่มีขอบแก่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นสิ่งต้องห้าม (มาตรา 134, 135, และ 172)⁴⁶ ถ้ามีการยื่นฟ้องผู้ต้องหาแล้ว ผู้ต้องหาที่มีฐานะเป็นจำเลยซึ่งคงมีสิทธิคล้ายผู้ต้องหาแต่ได้รับสิทธิมากกว่าผู้ต้องหาหลายประการ เช่น สิทธิที่จะได้โอกาสตรวจสอบหลักฐานของโจทก์ (มาตรา 8 (4)) สิทธิที่จะตรวจสอบสำนวนการไต่สวนมูลฟ้องและการพิจารณาของศาล (มาตรา 8 (3)) สิทธิที่จะได้คัดค้านพยานโจทก์ (มาตรา 165) สิทธิที่จะขอให้ศาลเรียกพยานมาเบิกความในศาล (มาตรา 15 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาประกอบมาตรา 106 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง)⁴⁷ สิทธิที่จะอุทธรณ์ข้อกฎหมายและข้อเท็จจริงในคดีก็กักกัน (มาตรา 193, 193 ทวิ) เป็นต้น

2. สิทธิในระหว่างต้องคำพิพากษาให้กักกัน

เมื่อศาลพบว่าจำเลยกระทำความผิดจริงและพิพากษาลงโทษจำเลยพร้อมทั้งให้มีการกักกันจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 41 ผู้ถูกกักกันมีสิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิที่จะขอให้มีการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ (ดูรายละเอียดในบทที่ 4 ข้อ 4.1.1 ข) สิทธิในการขอรับพระราชทานอภัยโทษ (มาตรา 259 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา) ทั้งสองเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ตั้งแต่ต้องคำพิพากษาให้จำคุกแล้ว สำหรับระหว่างเวลาที่ถูกกักกัน ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510 ผู้ถูกกักกันนอกจากจะมีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาล (มาตรา 9, 10) สิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวเนื่องจากเหตุอันตรายหรือความปลอดภัยของผู้ถูกกักกัน (มาตรา 11) แล้ว ยังมีสิทธิร้องขอต่อคณะกรรมการพิจารณาการพักการกักกันให้พักการกักกันแก่ตนเองได้ (มาตรา 12) หรืออาจจะร้องขอให้ศาลสั่งเพิกถอนหรืองดการกักกันชั่วคราวตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 16 ได้ หรือกรณีภายหลังมีกฎหมายยกเลิกวิธีการกักกัน ก็อาจร้องขอต่อศาลระงับการกักกันได้ (มาตรา 13 ประมวล

⁴⁶ คณิต ฆ นคร, กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา, หน้า 30-31. และคณิต

ฆ นคร "ฐานะของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา" บทบัญญัติ เล่มที่ 42 ตอน 2 (มิถุนายน 2529):10-20.

⁴⁷ บุญชู เย็นสบาย, "สิทธิของผู้ต้องหา" วารสารอัยการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 58

กฎหมายอาญา) กรณีกฎหมายที่บัญญัติในภายหลังออกมาเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่จะสั่งให้มีการกักกัน เช่น ยกเลิกฐานความผิดเดิมที่ทำให้ผู้ถูกกักกันถูกกักกันออกไปจากมาตรา 41 หรือกฎหมายใหม่กำหนดระยะเวลาการกักกันสั้นกว่ากฎหมายเก่าที่ใช้บังคับกับผู้ถูกกักกันนั้น ก็อาจมีการร้องขอต่อศาลรับผลตามบทบัญญัติกฎหมายใหม่ที่เห็นสมควรก็ได้ และให้ศาลส่งตามที่เห็นสมควรได้ (มาตรา 14 ประมวลกฎหมายอาญา)

ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า วิธีการกักกันได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปี ร.ศ. 127 (พ.ศ. 2437) จนกระทั่งได้มีการตราพระราชบัญญัติกักกันผู้มีสันดานเป็นผู้ร้าย พ.ศ. 2479 ได้บัญญัติถึงเรื่องการกักกันโดยให้ถือว่าเป็นการลงโทษสำหรับผู้กระทำความผิดหลายครั้งไม่เข็ดหลาบ และให้ปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันดังเช่นเดียวกันกับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 โดยในปี พ.ศ. 2482 กรมราชทัณฑ์ได้นำผู้ถูกกักกันจำนวน 2,000 คน ไปกักกันไว้ที่เกาะตะรุเตา⁴⁸ ในเขตท้องที่ ตำบลระยะโศด อำเภอเมือง จังหวัดสตูล โดยจัดตั้งเป็นนิคมฝึกอาชีพ นิคมดังกล่าวอยู่ห่างจากแผ่นดินใหญ่ถึง 40 กิโลเมตร ต้องใช้เวลาเดินทางโดยเรือยนต์นานถึง 3 ชั่วโมง มีกำแพงป้องกันการหลบหนีอย่างมั่นคงแข็งแรง ต่อมาเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 การคมนาคมติดต่อสื่อสารถูกตัดขาด เกิดภาวะขาดแคลนเครื่องอุปโภคและบริโภค จึงได้ย้ายผู้ถูกกักกันที่เหลือน้อยประมาณ 400 คน มาไว้ที่ ทณฑสถานนครปฐม เมื่อปี พ.ศ. 2494⁴⁹

ต่อมาได้มีการตราประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2499 ได้เปลี่ยนแนวความคิดในเรื่องการกักกัน จากเดิมซึ่งถือเป็นโทษทางอาญาอย่างหนึ่ง แต่ในประมวลกฎหมายอาญานี้ให้วิธีการกักกัน เป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัย โดยให้มีการกักกันภายหลังผู้กระทำความผิดได้รับโทษจำคุกแล้ว อันเป็นหลักการในระบบคู่ ที่เคยกล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 เพราะเห็นว่า การกักกันมิใช่เป็นการลงโทษ แต่เป็นการป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดคิดนิยักระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก โดยมีมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงให้บุคคลเหล่านี้กลับตัวเป็นคนดี ทั้งในด้าน การอบรมฟื้นฟูนิสัย และฝึกหัดอาชีพ และมีแนวความคิดให้การปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกัน แตกต่างไปจากผู้ต้องโทษจำคุกทั่วไป โดยการจัดสภาพการกักกัน การกำหนดระเบียบวินัยให้ผู้ถูกกักกันมีชีวิตความเป็นอยู่ที่เคร่งครัด น้อยกว่า ระเบียบวินัยของการต้องโทษจำคุกในทัณฑสถาน ในปัจจุบันมีสถานที่กักกันเหลืออยู่เพียงแห่งเดียวที่เขตกักกันนครปฐม โดยแยกการควบคุมผู้ถูกกักกันไว้ต่างหากจากผู้ต้องขังประเภทอื่น สำหรับวิธีปฏิบัติต่อผู้ถูกกักกันนั้น

⁴⁸ กระทรวงมหาดไทยได้มีประกาศเมื่อ พ.ศ. 2480 กำหนดให้ เกาะตะรุเตา และ เกาะอื่น เป็นเขตกักกัน

⁴⁹ สุวิทย์ นิมน้อยและคณะ, คำอธิบายกฎหมายอาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา หน้า 115-116.

คงเป็นไปตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักกันตามประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2510
ตั้งรายละเอียดที่กล่าวมาแล้ว เนื่องจากในปัจจุบันมีผู้ถูกกักกันในเขตกักกันนครปฐม เหลืออยู่เพียง 7 คน
เท่านั้น^{๕๐} ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากผลของพระราชบัญญัติล้างมลทินฉบับต่าง ๆ ทำให้ผู้อยู่ในหลักเกณฑ์
ที่จะถูกใช้วิธีการกักกันลดน้อยลงไปจำนวนมาก ประกอบกับไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ในการดำเนินการฟ้องขอให้กักกันผู้กระทำความผิดคดีนี้เสีย การพัฒนาระบบวิธีการเพื่อความปลอดภัยในเรื่อง
การกักกันลงแทบจะหยุดนิ่งสนิท ทั้งที่ได้บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาก็ตามที่ ปัญหาและอุปสรรค
ของการกักกันในประเทศไทยจะได้นำเสนอในรายละเอียดต่อไปในบทที่ 4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{๕๐} สถิติจำนวนผู้ต้องขังที่วราชอาณาจักร ประจำเดือนตุลาคม 2533 ของกรมราชทัณฑ์